

Nr 8.

Andra kammarens andra tillfälliga utskotts utlåtande över motion nr 332 angående beredande av semestermöjligheter för personer, som med hänsyn till bristen på vikarier icke kunna erhålla semester.

I motion nr 332 har herr *Pehrsson-Bramstorp m. fl.* hemställt, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om skyndsamt utredning av huruvida och på vad sätt semestermöjligheterna kunna främjas för personer — exempelvis jordbrukare — som med hänsyn till bristen på vikarier icke kunna erhålla semester.

Utskottet har inhämtat yttrande över motionen från arbetsmarknadsstyrelsen, socialstyrelsen, Landsorganisationen (LO), Lantbruksförbundet och Riksförbundet Landsbygdens folk (RLF).

Arbetsmarknadsstyrelsen berör endast frågan om vikarier för husmödrarna och hänvisar till de utredningar, som verkställt. Styrelsen anser, att hemvårdarinneinstitutionen och verksamheten med hemassistenter inom den sociala hemhjälpverksamhetens ram på landsbygden måtte understödjas och utbyggas. Styrelsen har sökt anordna viss instruktionsverksamhet för husmodersvikarier på landsbygden. Utbildningsverksamhet genom kortare kurser bör anordnas över hela landet. Till styrelsens yttrande är fogat yttrande av dess sakkunniga rörande kvinnlig arbetskraft, i vilket i huvudsak samma synpunkter anföras.

Socialstyrelsen redogör för de åtgärder, som vidtagits, och de utredningsförslag, som föreligga. Därav framgår, att de i motionen angivna problemen icke torde kunna lösas under de närmaste åren genom den sociala hemhjälp. Att personer med säsongarbete skulle anställas för att stå till tjänst som vikarier finner styrelsen vara en undervärdering av det husliga arbetet, då det ju dock gäller att få personer med kunnighet i ladugårdsskötsel och förmåga att sköta ett hem och minderåriga barn. Det kräves arbetskraft med yrkesvana. Styrelsen ifrågasätter om en lösning skulle vara möjlig att nå genom grannhjälp. Arbetsblocken skulle kunna utgöra en användbar ram för en sådan organisation. Styrelsen anser, att denna linje bör prövas, innan ytterligare åtgärder vidtagas. Till slut framhåller styrelsen det önskvärda i att, där så ej redan skett, en omfördelning av arbetsfördelningen mellan män och kvinnor kommer till stånd, så att det tunga arbetet i större utsträckning kommer att åvila männen.

LO framhåller likaledes, att en lösning bör sökas genom arbetsblocken

och granntjänsten. I fråga om semester för jordbrukarhustrur och husmödrar med minderåriga barn hänvisar LO till utredningens för hem- och familjefrågor betänkande. Särskild utredning avstyrkes men enligt LO:s mening böra på administrativ väg arbetsmarknadsstyrelsen och socialstyrelsen få i uppdrag att behandla frågan. LO har inhämtat yttrande från Svenska lantarbetareförbundet, som framför ungefär samma synpunkter.

Lantbruksförbundet tillstyrker utan motivering utredning.

RLF finner de i motionen framförda synpunkterna beaktansvärda, men mera preciserat förslag bör utarbetas genom utredning.

Utskottet delar helt den i motionen framförda uppfattningen, att alla medborgare såvitt möjligt böra beredas semester och att sådan kan vara ägnad att stegra arbetsresultatet på längre sikt. För somliga kategorier yrkesutövare ställer det sig emellertid svårt att vara frånvarande från arbetet och är ibland uteslutet, såvida icke vikarier kunna sättas in.

Redan ha åtskilliga åtgärder vidtagits för att bereda vissa befolkningskategorier möjlighet till semester. Bl. a. kan hemhjälp tillhandahållas i hem, där på grund av sjukdom, barnsörd eller därmed jämförbara omständigheter tillfälligt behov föreligger för biträde med hemmets skötsel. Enligt tillämpningsdirektiv bör sådan hjälp kunna lämnas även i fall, där förebyggande åtgärder erfordras för att i tid avvärja en hotande kris. Denna hjälp kan dock icke fullt utnyttjas på grund av den brist på hemvårdarinor, som råder.

Med den brist på arbetskraft i allmänhet, som föreligger, kan utskottet icke se, hur läget skall kunna förbättras, när det synes uteslutet att kunna ställa tillräckligt antal personer till förfogande för dessa uppdrag. Detsamma gäller om vikarier för mindre företagare, jordbrukare och andra i liknande läge. Den allmänna bristen på arbetskraft synes för närvarande lägga bestämda hinder i vägen för tillhandahållande av vikarier, vartill kommer att viss yrkesutbildning måste krävas och sådan i regel icke kan förutsättas vara för handen.

Varken i motionen eller i inhämtade yttranden har något godtagbart uppslag kunnat ges för hur problemet skulle kunna lösas. Enligt utskottets mening kan en statlig utredning under sådana omständigheter icke förväntas ge några positiva resultat, varför utskottet icke anser sig kunna tillstyrka skrivelse med anhållan om utredning. Utskottet vill i stället förorda, att man på enskild väg söker lösa frågan genom utbyggnad av grann-tjänsten, genom anordningar som kunna vidtagas av berörda yrkesorganisationer eller på annat sätt. Sedan erfarenhet på detta sätt vunnits, böra andra förutsättningar finnas att bättre bedöma om och i så fall vilka åtgärder, som från samhällets sida böra och kunna vidtagas.

6 *Andra kammarens andra tillfälliga utskotts utlåtande nr 8.*

Hur mycket utskottet än behjärtar de i motionen framförda önskemålen, ser sig utskottet alltså dock nödsakat att hemställa,

att motion nr 332 ej måtte till någon andra kammarens åtgärd föranleda.

Stockholm den 29 april 1948.

På utskottets vägnar:

SIGRID EKENDAHL.

Närvarande: fru Ekendahl, herrar Fahlman*, Olsson i Oskarshamn, Malmborg i Stockholm*, fru Sandström, herrar Lundqvist, Hjalmarson, Andersson i Ronneby, Hansson i Skegrie och Pettersson i Ersbacken.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.